

Juhász Dzszenifer Tímea¹

A bírói függetlenség elméletei – A magyar bírák függetlenségének egyes garanciái

*„A jó bíró elítéli, de nem gyűlöli azt, amit helytelenít.”²
/Lucius Annaeus Seneca/*

Bevezető

A bírói függetlenség, mint demokratikus alapelv a törvényhozói, bírói, illetve a végrehajtói hatalom elválásának fejlődéseként jött létre, amely alapelv már elengedhetetlen követelményként jelenik meg azon országok alkotmányában, amelyeknek alapja a hatalmi ágak elválasztására épül.³ Mára már – igen kevés kivétellel – nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a bíró személyes függetlenségét az alkotmányokban szerepeltessék, ebből kifolyólag az írott alkotmányokban, mind a szervezeti, mind a személyi függetlenség nélkülözhetetlen tartalmi követelmény.⁴ Az esszém célja a bírák függetlenségét érintő – a szervezeti és személyi függetlenségen belül és kívül – valamennyi garanciális szabály részletes bemutatása, az 1869. évi IV. törvénycikktől, a mai magyar bírósági szervezetrendszer működéséig. Ki kívánok térni a Kúria jogegységesítő tevékenységének gyakorlatára, és arra, hogy ez miként és hogyan gyakorol hatást a bírák ítélkező tevékenységére. A bírói függetlenség részeként be kívánom mutatni az alapelvek érvényesülését az igazságszolgáltatásban, mindezek mellett a bíróvá válás folyamata, valamint a bírák fegyelmi felelősségre vonása kerül bemutatásra. Végezetül a hazai ügyelosztási rend szabályait ismertetem. Az esszé aktualitását az mutatja, hogy a hatalmi ágak átalakulása figyelhető meg napjainkban, a törvényhozó és a végrehajtó hatalom sok szempontból átfedik egymást, így a bírói hatalom az, ami a semlegesség alapján megmaradt.⁵

I. A bírói függetlenség definiálása

Ahhoz, hogy a bírói függetlenség definícióját értelmezni tudjuk, először az igazságszolgáltatás fogalmának meghatározására van szükség. E szerint két csoport alapján, különbséget tudunk tenni, az igazságszolgáltatás anyagi vagy materiális értelemben vett fogalma, és az ún. formális vagy alaki meghatározások között.⁶ A materiális értelmezés az igazságszolgáltatási tevékenységet állítja a középpontba, azaz a jogviták eldöntése bírói fórum által történik, amelyben a jogszabályok alkalmazása az adott, egyedi esetre kerülnek alkalmazásra.⁷ A formális vagy alaki meghatározás a bíróságok által ellátott tevékenységet tekintik igazságszolgáltatásnak, ebben az esetben az igazságszolgáltatás érdemi részét emeli ki.⁸ Összességében, a két csoportosítást összehangolva, egységes definícióként úgy határozható meg, hogy az igazságszolgáltatás nem más, mint az állam által közhatalmi tevékenységgel

¹ Joghallgató, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar.

² „Bonus iudex damnat improbanda, non odit.”

³ SALGÓ NÓRA: *A bírói függetlenség összehasonlító megközelítésben*. Volume 3. No. 1. 2018 - Hallgatói különszám: COMPARATIVE LAW WORKING PAPERS. Kiadja: Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet. Szeged, 2018. 1.p.

⁴ BADÓ ATTILA: *A bírói függetlenség egyes garanciális elemeinek összehasonlító vizsgálata*. MTA Doktori Értekezés, Szegedi Tudományegyetem. Szeged, 2018. 7. p.

⁵ FICSÓR GABRIELLA: *A bírói függetlenség szükségszerű kialakulása és tartalma*. Debreceni Ítéltábla. Debrecen, 2016. 1. p.

⁶ LICHTENSTEIN JÓZSEF: *Az igazságszolgáltatás fogalma*. In: TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ – SCHANDA BALÁZS – CSINK LÓRÁNT (szerk.): *Bevezetés az alkotmányjogba (Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei)*. HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó Kft. Budapest, 2016. 355. p.

⁷ SALGÓ 2018, 4. p.

⁸ LICHTENSTEIN 2016, 355. p.

felruházott szerv révén végzett tevékenység, amely tárgyat tekintve állhat jogvita eldöntésében, jogsérelem helyreállításában és megállapításában.⁹

A hatalommegosztás elvének vizsgálatakor az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy demokráciában korlátozhatatlan és korlátlan hatalom nem létezik.¹⁰ Azonban az évek során változások történtek, a törvényhozói és végrehajtó hatalom egy egységet képez, így ezzel ellensúlyban csak a bírói hatalom, a bírói szervezet áll.¹¹ Így tehát érthető, hogy a bíró miért kap ekkora hatalmat, döntéseinek meghozatalakor, részleghajlás nélkül minden külső faktort és szempontot ki kell zárnia, amellet, hogy csak a törvénynek van alárendelve.¹² Ennek alapján, a bírói függetlenség szűkebb fogalmi körén belül értjük a bírói ítélet függetlenségét, és ezen fogalmi körön belül teszünk különbséget a bíró személyi és szakmai függetlensége között.¹³ A tágabb meghatározás a hatalmi ágak elválasztásához közelít, itt a bírósági szervezetrendszer más állami szervektől való függetlenségének követelménye kerül a vizsgálat középpontjába.¹⁴

II. A modern magyar igazságszolgáltatás alapjait lefektető törvény

Az 1869. évi IV. törvénycikkben a bírói jogállásról 1 fejezet szól. Az 1.§-ban meghatározzák, hogy az igazságszolgáltatást a közigazgatástól el kell különíteni, sem a közigazgatási, sem a bírói hatóságok egymás hatáskörébe nem avatkozhatnak bele, tehát a végrehajtást különítik el a jogszolgáltatástól.¹⁵ A bírák tevékenységüket a királyi nevében gyakorolják, így logikusan következtethetünk, a bírakat ezáltal a király nevezi ki, az igazságügyi miniszter ellenjegyzése mellett.¹⁶ Az 5.§ szerint minden bírónak az állami költségvetésből kell az illetményét kiadni, ezért használja a törvény azt a kifejezést, hogy: „[...] ingyen tartozik a feleknek igazságot szolgáltatni.”¹⁷

A bírói kinevezés feltételeit – az összeférhetetlenségi kérdésekkel együtt - a törvény taxatívén meghatározza, sorba véve ezek: a 26. életév betöltése, feddhetetlen jellem, csőd vagy gondnokság alatt nem áll, az 1868: XLIV. törvénycikk rendeleteinek megfelelni képes (ez egy vagylagos feltétel), illetve meghatározott elméleti és gyakorlati képzettséggel bír.¹⁸ Nem lehetett bíró, aki: országgyűlési képviselő, gyakorló ügyvéd, tanár vagy tanító, semmilyen jellegű iparúzást nem enged, amely gátolná hivatása gyakorlásában, vagy amely függetlenségében sértené.¹⁹ Magában a törvényben nem szerepel a bírák esküje – a 14. § tesz említést az eskü letételéről – amit a Törvényelőkészítő Bizottság dolgozott ki, amely már a bírósági ügyvitel szabályait is tartalmazza.²⁰

Az elmozdíthatatlanság körében szerepel az egyik legfontosabb, a bírói függetlenséget védő szabály, amely a külső beavatkozás lehetőségének kizárását teszi lehetővé. Ezen szabály lefektetésének hiányában más hatalmi ágak tetsző vagy nem tetsző bírói döntés miatt akár „jutalmazásra”, akár „büntetésre” is sor kerülhetne adott esetben, továbbá itt kerül megemlítésre az is, hogy a bíró el nem mozdítható, és - a törvényben meghatározott esetekben

⁹ LICHTENSTEIN 2016, 356. p.

¹⁰ 28/1995. (V.19.) AB határozat

¹¹ BADÓ ATTILA (szerk.): *A bírói függetlenség, a tisztességes eljárás és a politika – Összehasonlító jogi tanulmányok*. Gondolat Kiadó. Budapest, 2011., 9. p.

¹² FICSÓR 21. p.

¹³ SALGÓ 2018, 4. p.

¹⁴ FÜRÉSZ KLÁRA: *A bíróság*. In: KUKORELLI ISTVÁN (szerk.): *Alkotmánytan*. Osiris Kiadó Kft. Budapest, 2007.

¹⁵ BÓDINÉ BELIZNAI KINGA: *A bírói felelősség szabályozása Magyarországon 1871-ben*. Jogtörténeti Szemle 2019/2. szám. 2019. 20. p.

¹⁶ 1869. évi IV. törvénycikk a bírói hatalom gyakorlásáról 2-3. §

¹⁷ 1869. évi IV. törvénycikk a bírói hatalom gyakorlásáról 5. §

¹⁸ 1869. évi IV. törvénycikk a bírói hatalom gyakorlásáról 6. §

¹⁹ 1869. évi IV. törvénycikk a bírói hatalom gyakorlásáról 8. §

²⁰ 1869. évi IV. törvénycikk a bírói hatalom gyakorlásáról 14. §

kívül - csak saját akaratával lehet székhelyéről más bírósághoz vagy más hivatalba áttenni, vagy előléptetni.²¹ A törvény egyértelműen különválasztja a bírói hatalmat, és ezzel együtt lefekteti a bíró személyi függetlenségének alapjait, és tartalmazza azt a ma is az egyik legfontosabb alkotmányos alapelvet, hogy a bíró csak a törvényeknek és saját lelkiismeretének van alárendelve, illetve kizárólag hatásköri és illetékességi törvény rendelkezhet arról, hogy a bíró mely ügyben járhat vagy nem járhat el.²² 1869 után a bíróságok állandósulnak, érintetlenek a törvény módosításáig, továbbá a bíróságok helyhez kötöttsége érvényesül – az ún. *mozgó* bíráskodást teljesen kiiktatják - a törvény szabja meg a bíróság székhelyeit, és határozza meg a bíróságok területét.²³ A bíróságok hivatalszerűen és folyamatos jelleggel működnek, a jogszolgáltatás állandóvá válik, ezen felül a bírácnak 6 heti szabadságot is biztosít a törvény.²⁴

III. A szocializmus idején működő bírósági szervezet

A „felsőbíróságok és államügyészségek” megszűnésével vette kezdetét a szocialista modellre való átalakulás az 1950. évi IV. törvény következtében, és ettől kezdve a polgári és büntető ügyekben a járásbíróságok voltak az általános hatáskörű elsőfokú bíróságok.²⁵ *Fleck Zoltán*²⁶ könyvében az 1945 és 1989 közötti korszakot két szakaszra bontja, amelyből az egyik a „totális diktatúra” a másik pedig a „posztotális rendszer”. A totális diktatúra korában a bírósági elnökökön keresztül irányították a bíróságok munkáját, befolyásolták a bírák ítélezését, ezáltal megvalósult az, hogy a kormányzat olyan jogszabványokkal rendelkezett, amelyekkel teljes beleszólást biztosítottak a bíróságok szervezetébe, ezzel egy merev hierarchiát kialakítva.²⁷ A posztotális rendszer hozta meg az enyhülést, itt már nem adtak közvetlen utasításokat, és nem „rendelték meg” az ítéleteket, de a bírói függetlenség (ma is ismert) elvének halvány nyoma sem látszódott az igazságszolgáltatás területén.²⁸ A bírói függetlenség egyik zálogaként kiemelhető, hogy a végrehajtó hatalom ne bírjon befolyással a bírák kinevezésében, illetve a függetlenséghez tartozik az is, hogy az igazgatási feladatok váljanak el a végrehajtó hatalomtól.²⁹

IV. Rendszerváltozás a bíróságok történetében

1997-ig a bíróságok háromszintű szervezetben működtek, majd a '97-es reform volt az, amely az alkotmánymódosítással kibővítette a bíróságok felsorolását az Ítéletábrákkal, ezzel megteremtve (újra) a négyszintű bírósági szervezetet.³⁰

²¹ 1869. évi IV. törvénycikk a bírói hatalom gyakorlásáról 15-16. §

²² MEZEY BARNA (szerk.): *Magyar Alkotmánytörténet*. Osiris Kiadó Kft. 2003. 249. p.

²³ MEZEY 2003, 249. p.

²⁴ MEZEY 2003, 249. p.

²⁵ KENGYEL MIKLÓS: *Magyar polgári eljárásjog, V. Fejezet. – A bírósági szervezet*. Osiris Kiadó Kft. 2013.

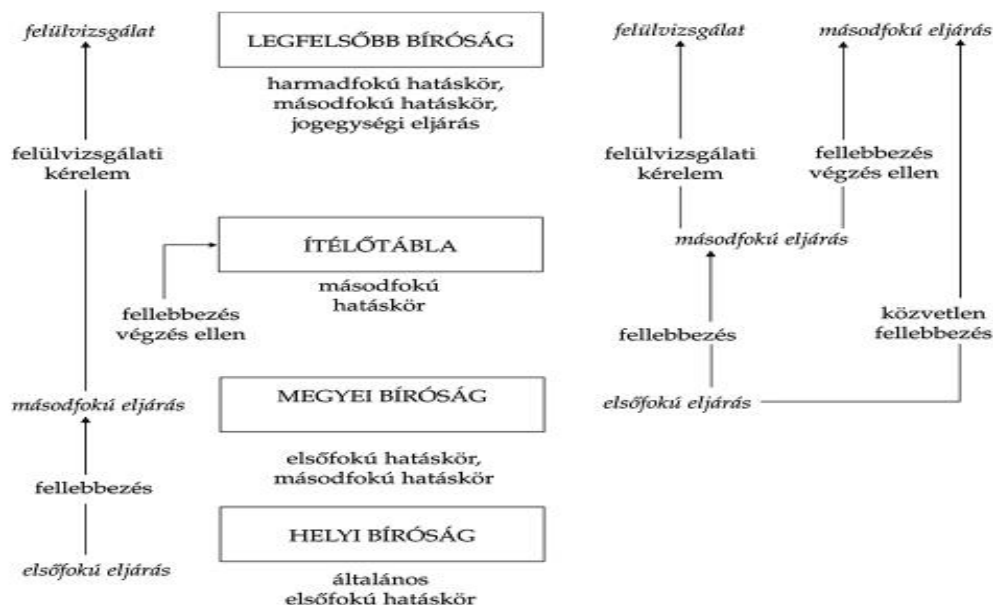
²⁶ Született: 1965. szeptember 28. Egyetemi tanár, tanszékvezető Ph.D, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar Jog- és Társadalomelméleti Tanszék. Kutatási terület: jogalkalmazó intézmények szociológiai vizsgálata, jogász foglalkozások szociológiája, a jogrendszer átalakulása, jogkövetés, jogi kultúra, a társadalom normatív viszonyai. Emberi Jogokért Emlékplakett 2008, Szabad Sajtó Díj 2009.

²⁷ *Bírói függetlenség, számonkérhetőség, igazságszolgáltatási reformok*. A tanulmányt az Országos Igazságszolgáltatási Tanács megbízásából az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet készítette. A tanulmányt HACK PÉTER, MAJTÉNYI LÁSZLÓ, SZOBOSZLAI JUDIT írták, többek között FLECK ZOLTÁN, KOVÁCS ANDRÁS, MIKLÓSI ZOLTÁN, SZABÓ MÁTÉ DÁNIEL és a szövegben megjelölt további szakértők javaslatának felhasználásával. 22. p.

²⁸ FLECK ZOLTÁN: *Jogszolgáltató mechanizmusok az államszocializmusban. Totalitarizmus-elméletek és a magyarországi szocializmus*. (Critica). Napvilág Kiadó. Budapest, 2001. 137. p.

²⁹ FLECK 2001, 138. p.

³⁰ KENGYEL 2013

1.ábra: A magyar bírósági szervezetrendszer az 1997-es reform után /KENGYEL MIKLÓS: *Magyar polgári eljárásjog, V. Fejezet. – A bírósági szervezet.* Osiris Kiadó Kft. 2013./

A Fővárosi, a Pécsi, és a Szegedi Ítéltábla 2003. július 1. napján, a Debreceni és a Győri 2005. január 1. napján kezdte meg működését.³¹ „A 2011. április 18-án elfogadott Alaptörvény 25-28. cikke lerakta a bírósági rendszer átalakításának alkotmányos alapjait.”³² Jelen esszében nem a korábbi rendszerek részletes bemutatására fókuszálok, a jelenleg hatályos és hazánkban megvalósuló, bírói függetlenséget garantáló szabályokra helyezem a hangsúlyt.

V. A bírák szervezeti és személyi függetlensége napjainkban

Szükségszerű meghatározni azon elemeket, amelyek a bírói függetlenség érvényesülésének elengedhetetlen garanciáihoz tartoznak, ezek nélkül ugyanis a bírák által hozott „nemtetsző” ítéleteket lehetne kikerülni, továbbá feleslegessé válnának azon törekvések és előírások is, amelyek a hatalmi ágak elkülönülése céljából váltak a jogrendszer részévé. Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) a 26. cikk (1) - (3) bekezdéseiben rendelkezik arról, hogy a bírák függetlenek, csak a törvényeknek vannak alárendelve és ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak.³³

1. Személyi függetlenség

A személyi függetlenséghez tartozó garanciák a következők: 1. az elmozdíthatatlanság és az áthelyezés tilalma, 2. az összeférhetetlenségi szabályok, 3. felelősségi szabályok, 4. a mentelmi jog, 5. a bíró javadalmazásának szabályozása,³⁴ amelyeknek szemléltetésére az alábbi ábrát készítettem.

³¹ KENGYEL 2013

³² KENGYEL 2013

³³ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 26. cikk (1) - (3) bekezdés

³⁴ LICHTENSTEIN 2016, 366. p.

2.ábra: A személyi függetlenséghez tartozó garanciák /Saját ábra/

Az ábra a bírói függetlenség egymástól elválaszthatatlan elemeit mutatja, amely egy megszakítás nélküli körforgásban az érvényesülés folyamatosságára utal. Az ábrát azért készítettem, hogy – az esszémből – a jobb szemléltetés érdekében kiemelhető legyen, hogy az egyes garanciák nem egymásból következnek, hanem együttesen kell érvényesülniük.

A személyi függetlenség mellett a szakmai függetlenséget is biztosítani kell a bíró számára és ebből következik, hogy a bíró nem utasítható, akarata ellenére a helyéről nem bocsátható és nem mozdítható el, csak sarkalatos törvényben meghatározott okokból vagy egy eljárás eredményeként.³⁵ A 2011. évi CLXII. sarkalatos törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról a függetlenség és pártatlanság hiánytalan érvényesülését szem előtt tartva szabályoz a félelemmentes ítélezés biztosítása érdekében.³⁶ A tisztességes bírósági eljáráshoz való alkotmányos alapjog sem érvényesülhetne maradéktalanul, ha a bírák függetlenségének egyes garanciális szabályai sem lennének pontosan lefektetve.³⁷

Az elmozdíthatatlanság elve szintén a bíró védelmét szolgálja azért, hogy felette a munkáltatói jogokat senki se gyakorolhassa önkényesen.³⁸ Ez azonban nem érvényesül fegyelmi felelősségre vonás esetén, tehát az elmozdíthatatlanság elve az esetlegesen szándékosan hibát elkövető bírót, vagy azt, aki életmódjával vagy magatartásával a bírói hivatást sérti vagy veszélyezteti lehetőséget ad ezen esetekben hivatalából az elmozdításra.³⁹ Az összeférhetlenségi szabályok alapján a bíró nem folytathat olyan tevékenységet, amely a hivatásának ellátásával kapcsolatban befolyásolná, vagy ezt a látszatot keltené, ennek alapján a bíró politikai tevékenységet nem folytathat, és nem lehet tagja politikai pártnak.⁴⁰ Tiszttségének ellátásán kívül csak meghatározott tevékenységi körben vállalhat munkát, ilyen például az oktatói, edzői, illetve szerzői jogi védelemben részesülő keresőtevékenység.⁴¹ Ezekkel összefüggésben – néhány további összeférhetlenségi szabályt felsorolva - a bíró nem lehet választott bíróság tagja, polgármester, önkormányzati képviselő, és nem tölthet be olyan vezetői

³⁵ CZINE ÁGNES: *Tükörkép a bírói függetlenségről és pártatlanságról az Alkotmánybíróság gyakorlatában.* Alkotmánybírósági Szemle 2. szám, 2018. 1. p.

³⁶ 2011. évi CLXII. törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról

³⁷ CZINE 2018, 3. p.

³⁸ SALGÓ 2018, 8. p.

³⁹ SALGÓ 2018, 8. p.

⁴⁰ LICHTENSTEIN 2016, 367. p.

⁴¹ LICHTENSTEIN 2016, 367. p.

tisztséget, amely a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozik.⁴²

2. Szervezeti függetlenség

A bírák személyi függetlensége önmagában nem elég, amellet a bírósági szervezet függetlenségét is biztosítani kell. Az Alaptörvény C) cikke rendelkezik a hatalommegosztás elvéről, ami azt jelenti, hogy a három hatalmi ág elkülönülésével az igazságszolgáltatás független tevékenységbe a másik két hatalmi ág nem avatkozhat bele.⁴³ A bíróságok – egyik – legfontosabb jogforrása a törvény, így elengedhetetlen követelményként jelenik meg, hogy a bírósági hatáskörök törvényben legyen szabályozva.⁴⁴ Szintén fontos garanciális elemként tekintünk arra, hogy a bírósági határozatok magasabb – szintén – bírói fórum által kerüljenek felülvizsgálatra, továbbá együttes megvalósulást kívánnak az alábbi követelmények: a bíróságok törvény által legyenek létrehozva – és működésük állandó legyen, állami úton kikényszeríthető legyen a jogerős határozat, az OBH elnöke állítsa össze a bíróságok éves költségvetési forrásaira vonatkozó javaslatát.⁴⁵

VI. A bírák függetlenségéhez kapcsolódó elvek az igazságszolgáltatásban

Jelen esszémben az igazságszolgáltatásban megjelenő három alapelvet emelnék ki, amelyek a bírói függetlenséghez kapcsolódnak. Az igazságszolgáltatás alapelvei biztosítják a szervezeti és működési feltételeket, hogy a bíróságok eljárásuk során a jogállamiság követelményeinek megfeleljenek.⁴⁶ Az igazságszolgáltatás bírói monopóliumának elvét az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése tartalmazza,⁴⁷ miszerint a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el.⁴⁸ Ez azt jelenti, hogy csakis állami bíróságok láthatják el ezen tevékenységet, továbbá ez a bírói hatalom funkcióira vezethető vissza.⁴⁹ Ezen feladatokat hazánkban a járásbíróságok, a törvényszékek, az ítéltáblák, és a Kúria látja/látják el. 2020. március 31. napjával jogszabályi változások történtek, amelyek során a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságok megszűntek, feladataikat a közigazgatási perekben elsőfokon 8 kijelölt törvényszék, fellebbezési és felülvizsgálati eljárás esetén pedig a Kúria jár el. A munkaügyi bíróságok esetén elsőfokon az illetékes törvényszékek, másodfokon az ítéltáblák, felülvizsgálat esetén a Kúria jár el.

Véleményem szerint, a közigazgatási és munkaügyi bíróságok megszűnésével csak növekedett a bíróságok leterheltsége. A változásokat az általános közigazgatási rendtartás (a továbbiakban: Ákr.) célja indokolja, amely az eljárás megindulása/megindítása és a jogerős döntés között kívánja lerövidíteni az időtartamot, továbbá a változás egy kétszintű közigazgatási bíráskodás megvalósítását eredményezi.⁵⁰ Az igazságszolgáltatás bírói monopóliuma elvének érvényesülésére vonatkozó érvényesülési kellékei közül elengedhetetlen kihangsúlyozni azt, hogy hiánytalanul érvényesülniük kell, abban a helyzetben is, amikor az Alaptörvény rendelkezése engedélyezi, hogy törvény meghatározzon egyes jogvitákban eljáró

⁴² 2011. évi CLXII. törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról 39-42. §.

⁴³ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) C) cikk.

⁴⁴ LICHTENSTEIN 2016, 370. p.

⁴⁵ LICHTENSTEIN 2016, 369. p.

⁴⁶ LICHTENSTEIN 2016, 356. p.

⁴⁷ LICHTENSTEIN 2016, 357. p.

⁴⁸ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 25. cikk (1) bekezdés

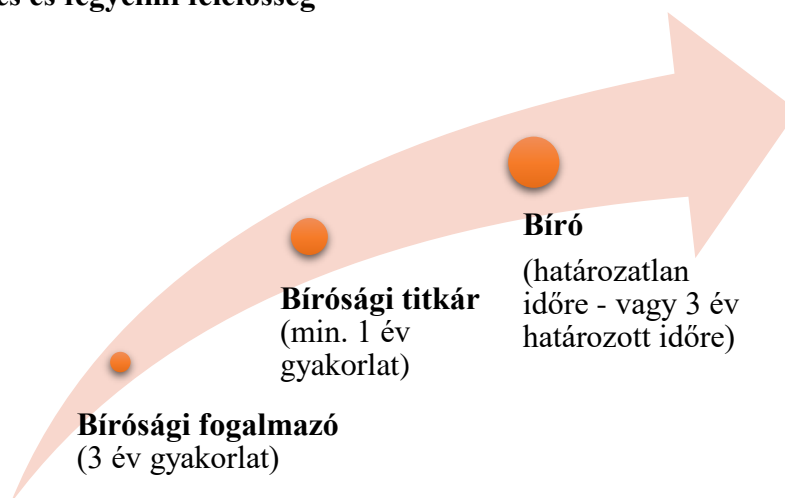
⁴⁹ KÓSA ANITA: *Az igazságszolgáltatás alapelvei, különös tekintettel a bírói függetlenség alapelveire*. Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Államtudományi Intézet Alkotmányjogi Tanszék. Miskolc, 2013. 28. p.

⁵⁰ BABINSZKI VERA: *Változások a jogi életben – megszűntek a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságok*. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Hallgatói Önkormányzat. Szeged, 2020.

más szerveket is.⁵¹ A társasbíráskodás elve a bírákra vonatkozó egyéb követelmények mellett, leszűkíti a bírói szubjektivitást, emellett növeli a biztonságérzetet, mind a bíró, mind a társadalom számára.⁵² Ezen elv jelentése, hogy az ítékezés során nem egyesbíró, hanem háromtagú bírói tanács jár el, a gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a bíróságokra érkező ügyek nagy száma miatt hatékonyabb az egyesbírói rendszer.⁵³ Az esszében az ülnökök szerepével külön nem foglalkozom, de úgy gondolom nem hanyagolható el ennek megemlítése egy mondat erejéig. Magyarországon a bíráskodásban megjelenő laikus elemek az ülnökök, akik jogi végzettséggel nem rendelkeznek, de élettapasztalataik, illetve speciális ismereteik az ítékezés megkönnyítésében nagy szerepet játszanak, ennek egy példája, hogy a fiatalokkal szembeni büntetőeljárásokban részvevő ülnökök összetétele rendszerint egy pedagógus és egy pszichológus.⁵⁴

A bírósági tárgyalás nyilvánosságának elvét a hatályos 2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról (a továbbiakban: Bszi.) 12. § (1) illetve (2) bekezdésében találhatjuk, miszerint a bírósági tárgyalás – ha törvény kivételt nem tesz – nyilvános, továbbá a bíróság a tárgyaláson hozott határozatát nyilvánosan hirdeti ki.⁵⁵ Ezen elv érvényesülése meghatározó a bíróságok működésében, lehetővé teszi az igazságszolgáltatás ellenőrzését, anélkül, hogy lehetővé tenné az illetéktelen közbelépést.⁵⁶ A nyilvánosság követelménye korlátozható jog, amely azt jelenti, hogy akár a tárgyalás egészéről, akár annak egy részéről a nyilvánosság kizárható, ilyen ok például ha a tanú védelme ezt megkívánja, kiskorú védelme érdekében, üzleti titok esetén, a bíróságoknak azonban indokolási kötelezettsége van, mikor a nyilvánosság kizárásáról rendelkeznek.⁵⁷ A bíróság ítéletét minden esetben nyilvánosan kell kihirdetni.⁵⁸

VII. Kinevezés és fegyelmi felelősség

3.ábra. A bíróvá válás folyamata /Saját ábra/

Kinevezés

⁵¹ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 25. cikk (7) bekezdés

⁵² KÓSA 2013, 33. p.

⁵³ LICHTENSTEIN 2016, 359. p.

⁵⁴ DR MISKOLCZINÉ DR. JUHÁSZ BOGLÁRKA: *A laikus elemek részvétele a büntető bíráskodásban*. Büntetőjogi Szemle 2014/2. szám, 2014. 70. p.

⁵⁵ 2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról 12. § (1) - (2) bekezdés

⁵⁶ 58/1995. (IX. 15.) AB határozat

⁵⁷ KÓSA 2013, 37. p.

⁵⁸ LICHTENSTEIN 2016, 360. p.

A bírák – akik a bírósági szervezet tagjaként a bíróságokon szolgálatot teljesítenek – kinevezés útján töltik be a pályázat alapján kiírt bírói állást.⁵⁹ A bírák szolgálati viszonyának keletkezését és a bírák fegyelmi felelősségére vonatkozó szabályokat a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény tartalmazza.⁶⁰ A bírót a köztisztviselői vagy ügyészi jogállástól megkülönbözteti az, hogy az ítélező tevékenysége során utasítás nem adható.⁶¹ A bírói függetlenség garanciáival összhangban ez úgy értelmezhető, hogy a törvényeken és a belső meggyőződésén kívül más nem avatkozhat bele vagy befolyásolhatja döntéseiben.⁶² A törvény 4. § (1) bekezdése tartalmazza az általános kinevezési feltételek pozitív, a 4. § (2) bekezdés pedig a negatív feltételeit, ebből néhányat kiemelve ilyen például, hogy nem nevezhető ki, aki büntetett előéletű vagy akit a törvényben meghatározott foglalkozások valamelyikében fegyelmi eljárásban a legsúlyosabb fegyelmi büntetéssel sújtottak – még az általános képesítési feltételek megléte esetén is – addig ameddig ezen büntetés hatálya alatt áll.⁶³

A bírói álláshelyek a Bírósági Közlönyben vagy a központi bírósági honlapon megjelenő pályázati felhívások alapján – pályázat benyújtásával tölthetők be.⁶⁴ A pályázat benyújtóit a bírói tanács pályaaalkalmassági vizsgálat után a személyes meghallgatást követően rangsorolja, majd a rangsort a bíróság elnökének megküldi, aki az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnökének továbbítja.⁶⁵ A bírakat az OBH elnökének javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki, amely első alkalommal 3 évre, majd határozatlan időre szól (nem tiltja a törvény, hogy a bírót már első alkalommal határozatlan időre nevezze ki a köztársasági elnök).⁶⁶ A bírói függetlenség biztosítását fejezi ki a köztársasági elnök általi kinevezés, mivel a köztársasági elnök a hatalmi ágaktól elkülönült – semleges – hatalmat képvisel, továbbá személye sérthetetlen.⁶⁷ Hatásköre (összefoglalóan) az Alaptörvény 9. cikk (1) bekezdésében található, amely így szól: „Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és örökdik az államszervezet demokratikus működése felett.”⁶⁸ A bírói tisztséghez hasonlóan az Alaptörvény 12. cikk (2) bekezdése szintén rámutat a semlegességre illetve a befolyásmentességre azzal, hogy a köztársasági elnöki tisztség betöltése során bármely gazdasági, állami, politikai vagy társadalmi megbízatás és tevékenység összeegyeztethetetlen tisztségével, továbbá semmilyen más díjazást nem fogadhat el, tehát más keresőtevékenységet nem folytathat, amely alól egy kivétel van, a szerzői jogi védelem alá eső tevékenység.⁶⁹

Fegyelmi felelősség

Fegyelmi felelősségre vonás esetén az elmozdíthatatlanság elve – amely a bírói függetlenséget biztosító garanciák közé tartozik – nem jut érvényre, ugyanakkor emiatt az eljárás szabályait a 2011. évi CLXII. törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról (a továbbiakban: Bjt.) kimerítő pontossággal rögzíti, eszerint „Fegyelmi vétséget követ el a bíró, ha vétkezen a) a szolgálati viszonyával kapcsolatos kötelezettségeit megszegi, avagy b) az

---

⁵⁹ LICHTENSTEIN JÓZSEF: *A bírák jogállása*. In: TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ – SCHANDA BALÁZS – CSINK LÓRÁNT (szerk.): *Bevezetés az alkotmányjogba (Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei)*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2016. 378. p.

⁶⁰ 2011. évi CLXII. törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról.

⁶¹ LICHTENSTEIN 2016, 377. p.

⁶² 2011. évi CLXII. törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról 1. §

⁶³ LICHTENSTEIN 2016, 378. p.

⁶⁴ <https://birosag.hu/biroi-palyazatok/altalanos-tajekoztato>

⁶⁵ LICHTENSTEIN 2016, 379. p.

⁶⁶ <https://birosag.hu/birak-0>

⁶⁷ MAJTÉNYI LÁSZLÓ: *Alkotmányjog*. Eötvös Károly Közpolitikai Intézet. Budapest, 2005.

⁶⁸ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 9. cikk (1) bekezdés

⁶⁹ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 12. cikk (2) bekezdés

életmódjával, magatartásával a bírói hivatás tekintélyét sérti vagy veszélyezteti.”⁷⁰ A fegyelmi felelősségre vonást tévesen értelmezi az, aki itt a helytelenül/tévesen alkalmazott jogszabályokat érti az alatt, hogy a bíró hibázik, ez esetben a különbség az, hogy amennyiben szándékosan szegett kötelezettséget vagy életmódjával a hivatását sértette, veszélyeztette, fegyelmi eljárás megindításának van helye, ugyanakkor tévesen alkalmazott jogszabály esetén a bíró szakmai alkalmatlanságának megállapítását lehet kezdeményezni.⁷¹ A Bjt. 105. §-a határozza meg azt, mi számít fegyelmi vétségnek, a 111. §-tól 116. §-ig tartalmazza a fegyelmi eljárás megindítására és az eljáró tanácsra vonatkozó szabályokat.⁷² Ha a bíró fegyelmi vétséget követ el, akkor sem indítható meg ellene az eljárás, ha arról bárki információval rendelkezik és az információ megszerzésétől számított 3 hónapon belül nem indítja azt meg, illetve, ha a vétség elkövetése óta már 3 év eltelt.⁷³ A Budapest területén működő ítélőtábla mellett elsőfokú szolgálati bíróság, a Kúria mellett másodfokú szolgálati bíróság jár el a fegyelmi illetve az ezzel összefüggő kártérítési ügyekben.⁷⁴

VIII.A Kúria jogegységesítő tevékenységének hatása a bírák függetlenségére

Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a jogalkalmazás és a jogegység biztosítása érdekében a Kúria jogegységi határozatot hoz, amely kötelező erővel bír a bíróságok számára.⁷⁵ A Kúria ezen kívül elvi bírósági határozatot hoz és elvi bírósági döntést is közzétehet az alsóbb bíróságok által hozott elvi kérdésekre kiterjedően, ezek mellett pedig a Kúrián joggyakorlat-elemző csoport is tevékenykedik.⁷⁶ A Kúria elnökének 2018-as országgyűlési beszámolójában célként fogalmazta meg az egységes és magas színvonalú ítélkezési gyakorlat biztosítását az új jogegységi eszközökben rejlő lehetőségek kiaknázásával, ami azt jelenti, hogy jogszabály felhatalmazásával a joggyakorlat elemző csoportok munkáját külső szakértők is segítik a társadalom széles rétegét érintő és a joggyakorlat egységessége szempontjából kiemelkedő fontosságú jogalkalmazási problémák feltárása érdekében.⁷⁷

A jogegység fontossága abban rejlik, hogy a bírósági gyakorlat ne legyen eltérő, mert ez csökkenti a társadalom által a bíróságokba vetett bizalmat, tehát bizonytalanságot eredményez, azonban azt is fontos kijelenti, hogy nem létezik két egyforma ügy, azok csak hasonlóak lehetnek, és joggal vetődik fel a kérdés, hogy mely részekben kell hasonlítaniuk, hogy azokra egyezőséget állapíthassunk meg.⁷⁸ Itt kell meghatároznunk a jogegység komplex fogalmát, amely a következő: „A jogegységi határozat tehát jogszabályalkotásra nem jogosult szerv által alkotott olyan norma, amely a bíróságokra és a bírósághoz forduló jogkeresők számára – amennyiben az ügy tárgyánál fogva szóba jöhet a jogegységi határozat alkalmazása – az adott ügyben kötelező”.⁷⁹ A bírósági jogalkalmazás egysége érdekében fontos kiemelni, hogy a Kúria – évente legalább 1 alkalommal – Teljes Ülést tarthat, ahol jogegységi eszközök kibocsátása nem történik, de az azon résztvevő bíráknak lehetőségük nyílik megismerni egymást, illetve a joggyakorlat elemző csoport munkáját, ezért a Kúria elnöke a Teljes Ülést egy *rendkívül fontos belső szakmai fórumként* definiálja.⁸⁰ Amennyiben a Kúria úgy találja, hogy a közérdek

⁷⁰ BADÓ 2018, 95. p.

⁷¹ LICHTENSTEIN 2016, 381. p.

⁷² 2011. évi CLXII. törvény 105. §, 111. §-116. §.

⁷³ LICHTENSTEIN 2016, 382. p.

⁷⁴ BADÓ 2018, 95. p.

⁷⁵ ZÓDI ZSOLT: *Módszertani javaslatok és gyakorlati megjegyzések a Kúria joggyakorlat-elemző tevékenységéhez.* MTA TK Jogtudományi Intézet. 2018. 1. p.

⁷⁶ LICHTENSTEIN 2016, 388. p.

⁷⁷ <https://www.parlament.hu/irom41/06665/06665.pdf> 3. p.

⁷⁸ ZÓDI 2018, 1. p.

⁷⁹ LICHTENSTEIN 2016, 388. p.

⁸⁰ <https://www.parlament.hu/irom41/06665/06665.pdf> 10. p.

szempontjából vagy a társadalom széles körét érintő kérdésben szükséges jogegységi határozatot hoznia, azt a Kúria honlapján, a Magyar Közlönyben illetve a központi honlapon kötelező közzétenni.⁸¹ A Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának tevékenysége igen összetett, amely feladat 2011 óta szerepel a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvényben, ahol a joggyakorlat elemző csoport feladataként a bírósági ítélezés gyakorlatának vizsgálatát írja a törvény.⁸² Lényegében a Kúriának ezen feladata egy kevert feladat, amelyben *Zódi Zsolt*⁸³ által egy háromszögben ábrázolt tevékenységeknek minden része megvalósul (döntés – szabályozás – tudományos vizsgálódás).⁸⁴ A Kúria elnökének országgyűlési beszámolójában a Kúria 2018. évi tevékenységéről kifejti, hogy a Kúria vezetése 2018-ban szoros szakmai együttműködést folytatott az igazságügyi tárccával továbbá a minisztériumi munkacsoportban is jelen voltak, amelynek egyik célkitűzése az volt, hogy az ítélezés folyamatosságát biztosító bírák jogállását védő garanciális szabályokat kidolgozzák.⁸⁵ Ezen téma kapcsán érdemes még foglalkozni az Infostart oldalán 2019. november 23-án megjelent cikkével, miszerint a bíróságok kötelesek lesznek a Kúria jogértelmezését követni – az Igazságügyi Minisztérium törvényjavaslata szerint - és ha a bíró úgy dönt, hogy ettől eltérne, azt csak meggyőző érvekkel alátámasztva teheti.⁸⁶ A törvényjavaslat lehetővé teszi az eltérést abban az esetben, ha az eset körülményei vagy az Alaptörvénnyel való összhang azt megkívánja, így ez nem sérti a bírák személyes függetlenségét.⁸⁷

IX. A hazai ügyelosztási rend

Az ügyelosztási rend automatizmusát a bírói függetlenség modern garanciájaként szokás értelmezni.⁸⁸ Az esszé ezen részéhez a továbbiakban egy általam választott – a lakóhelyem szerinti - ügyelosztási rendet kívánok elemezni és röviden bemutatni, amely az Orosházi Járásbíróság 2020. évi ügyelosztási rendje.⁸⁹ Ezen ügyelosztási rendet a járásbíróság elnöke határozza meg - a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 9. § (1) bekezdése alapján - amely 2020. január 1-től 2020. december 31-ig érvényes. A 2. pont alatt meghatározza az ügyszakokat és az azon belül elhelyezkedő ügycsoportokat. A 3.2. pontban megadja az általánosan alkalmazott ügykiosztás módszerét, amelynek alapja minden ügycsoportban az érkezési sorrend. A 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet a bírósági ügyvitel szabályairól 30. §-a rendelkezik arról, hogy a kezdőiratot és a kezdőiratként kezelendő iratot az esetleges előzményi iratokkal felszerelve a lajstromba történő bejegyzés napján, de legkésőbb az érkeztét követő munkanapon az irodavezető bemutatja az ügyelosztásra jogosult vezetőnek⁹⁰ – ez esetben az járásbíróság elnökének. A büntető ügyszakban – illetve a szabálysértési peres és nemperes ügyek esetén is - automatikus szignálás érvényesül a büntető bírók között, amely

⁸¹ LICHTENSTEIN 2016, 390. p.

⁸² 2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról 29-30. §.

⁸³ A Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézetének tudományos segédmunkatársa. Kutatási területe: jogi adatbázisok és a jogi forráskutatási tevékenység jogelméleti kérdései, a korábbi esetekkel való érvelés mintázatai a magyar bíróságokon, bírói jog (döntvényi jog) a kontinentális jogrendszerekben, a jogi eljárás nyelvi aspektusai; a jogi szövegek szövegnyelvészeti aspektusai, a közadatok újrahasznosítása Magyarországon.

⁸⁴ ZÓDI 2018, 5. p.

⁸⁵ <https://www.parlament.hu/irom41/06665/06665.pdf> 39. p.

⁸⁶ <https://infostart.hu/belfold/2019/11/23/varga-judit-a-birosagok-kotelesek-lesznek-a-kuria-jogertelmezeset-kovetni>

⁸⁷ <https://infostart.hu/belfold/2019/11/23/varga-judit-a-birosagok-kotelesek-lesznek-a-kuria-jogertelmezeset-kovetni>

⁸⁸ BADÓ ATTILA: *Az igazságszolgáltató hatalom függetlensége és a tisztességes eljárás*. Iurisperitus Bt. Szeged, 2013. 71. p.

⁸⁹ Az Orosházi Járásbíróság 2020. évi ügyelosztási rendje, 2019.El.III.A.1/2. szám.

⁹⁰ 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet a bírósági ügyvitel szabályairól 30. §.

az jelenti, hogy 50-50 %-os arányban, a tanácsok számának megfelelően emelkedő sorrendben történik a kiosztás. Polgári ügyszakban az elnök végzi a szignálási feladatot a peres és nemperes ügyekben azzal a tematikával, hogy az ügyszám végződése alapján határozza meg melyik tanács fog eljárni, például ez esetben az 1,3,7,9 végződésűek az 5. számú tanácsra lesznek kiszignálva. A járásbíró elnöke azt a bírót, akire az adott ügyet kiszignálja, legkésőbb az irat bemutatását követő munkanapon a fent ismertetett szabályok alapján kijelöli. Ez után a bíróságon működő irodához (legyen az polgári vagy büntető) visszakerül, ahol bejegyzik a bírói tanács számát a lajstromba, majd azt a kijelölt bírónak átadják. Van lehetőség az ügyelosztási rend megváltoztatására, erre a 3.7. pont alatt ismertetett kivételes esetekben, illetve jogszabályban előírt feltételek fennállása esetén kerülhet sor, ebben az esetben a járásbíró elnöke másik bírói tanácsot jelöl ki az adott ügyre vonatkozóan. Ilyen okok lehetnek például a bíró tartós távolléte, az egyenletes munkateher biztosításának érdekében vagy a bíró kizárása esetén.

X. Összegzés

A jogállamiság egyik nélkülözhetetlen eleme a bírói függetlenség – mind szervezeti, mind személyi értelemben - melynek fontosságát igyekeztem kiemelni az esszém készítése során. A bírósági szervezetrendszer és a bírák függetlenségének mai állapotát egy hosszú folyamat előzte meg, az évek/évtizedek során fontos állomások mutatják fejlődésének folyamatát. Ebben az Alkotmánybíró függetlenséggel kapcsolatos határozatai is kiemelt szerepet játszottak a jogalkotás mellett.⁹¹ A függetlenség mindig kulcsfontosságú szerepet tölt be minden reformtörekvés megfogalmazásakor vagy szervezeti és működési vizsgálódás folytán, azonban emellett azt is szem előtt kell tartani, hogy a függetlenség nem lehet egyenlő a korlátlansággal.⁹² A bírói függetlenség nemcsak jelenléte, de érvényesülése mutatkozik meg akkor, mikor a bíróság ítélete meghozatalkor saját lelkiismerete szerint és a törvényeknek alárendelve olyan döntéseket hoz amelyben érzékelhető, hogy abban sem az egyes hatalmi ágakban betöltött szerep, sem anyagi háttér, sem pedig a társadalmi nyomás nem debütál mint befolyásoló tényező.⁹³ Az esszémet *Lábady Tamás*⁹⁴ idézetével zárom: „*A bírói munka lényege a szolgálat, az, hogy a bíró szolgálni tudjon. Szolgálni az igazságot és természetesen első helyen szolgálni az embert.*”

---

⁹¹ LICHTENSTEIN JÓZSEF: *A bírói hatalom. A magyar bírói szervezet alkotmányjogi alapjai*. Doktori értekezés tézisei. Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2006. 8.p.

⁹² HACK – MAJTÉNYI - SZOBOSZLAI 96. p.

⁹³ FLECK ZOLTÁN: *A bírói függetlenség állapota*. Fundamentum / 2002. 1. szám. 2002. 36. p.

⁹⁴ 1970-1976 között polgári ügyszakos járásbíró volt Siklóson, majd városi bírósági bíróként szolgált Pécsen. A Pécsi Megyei Bíróság bírója hat éven át. 1990 és 1999 között az első Alkotmánybíró bírója. Korábban, 1974-1999-ig a Pécsi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karának Polgári Jogi Tanszékén óraadó, adjunktus, majd egyetemi docens. 1996-tól a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog-és Államtudományi Karának oktatója. Az új Polgári Törvénykönyv megalkotására létrehozott Kodifikációs Szerkesztőbizottság tagja. 1999-2001 között a Baranya Megyei Bíróság tanácselnöke. 2003-ban a Pécsi Ítéletábrla elnöke lett.

IRODALOMJEGYZÉK

- FÜRÉSZ KLÁRA: *A bíróság*. In: KUKORELLI ISTVÁN (szerk.): Alkotmánytan. Osiris Kiadó Kft. Budapest, 2007.
- FLECK ZOLTÁN: *Jogszolgáltató mechanizmusok az államszocializmusban. Totalitarizmus-elméletek és a magyarországi szocializmus*. (Critica). Napvilág Kiadó. Budapest, 2001.
<https://www.szaktars.hu/napvilag/view/fleck-zoltan-jogszolgáltato-mechanizmusok-az-allamszocializmusban-totalitarizmus-elmek-es-a-magyarorszag-szocializmus-2001/?query=jogszolgc3%A1ltat%C3%B3mechanizmusok%20az%20%C3%A1llamszocializmusban&pg=279&layout=s>
- FLECK ZOLTÁN: *A bírói függetlenség*. Szabad Változók internetes folyóirat harmadik száma. 2006.
http://epa.oszk.hu/00000/00015/00043/pdf/09prob_fleck.pdf
- FLECK ZOLTÁN: *A bírói függetlenség állapota*. Fundamentum / 2002. 1. szám. 2002.
http://epa.oszk.hu/02300/02334/00009/pdf/EPA02334_Fundamentum_2002_01_028-038.pdf
- HÁGER TAMÁS: *A bírói függetlenség, a tisztességes eljárás egyes fontos kérdései* – recenzió a BADÓ ATTILA szerkesztette „Fair trial and judicial independence” című összehasonlító jogi tanulmánykötethez. Jogelméleti Szemle 2015/1. szám. Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 2015.
http://jesz.ajk.elte.hu/2015_1.pdf
- MEZEY BARNA (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet*. Osiris Kiadó Kft. 2003.
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_mezey_magyar_alkotmanytor/2011_0001_520_mezey_magyar_alkotmanytor.pdf
- BADÓ ATTILA: *A bírói függetlenség egyes garanciális elemeinek összehasonlító vizsgálata*. MTA Doktori Értekezés, Szegedi Tudományegyetem. Szeged, 2018.
<http://real-d.mtak.hu/1072/>
- SALGÓ NÓRA: *A bírói függetlenség összehasonlító megközelítésben*. Volume 3. No. 1. 2018 - Hallgatói különszám: COMPARATIVE LAW WORKING PAPERS, Kiadja: Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet. Szeged, 2018.
<http://www2.oji.u-szeged.hu/web2/images/stories/a%20brk%20kivlasztsnak%20sszehasonlt%20vizsglata.pdf>
- BADÓ ATTILA: *Az igazságszolgáltató hatalom függetlensége és a tisztességes eljárás*. Iurisperitus Bt. Szeged, 2013.
- KENGYEL MIKLÓS: *Magyar polgári eljárásjog, V. Fejezet. – A bírósági szervezet*. Osiris Kiadó Kft. 2013.
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_magyar_polgari_eljarasjog/ch02s05.html
- DR. MISKOLCZINÉ DR. JUHÁSZ BOGLÁRKA: *A laikus elemek részvétele a büntető bíraskodásban*. Büntetőjogi Szemle 2014/2. szám. 2014.
https://ujbtk.hu/wp-content/uploads/2014/07/bjsz_201402_miskolczine_juhasz_boglarka.pdf
- DR. FICSÓR GABRIELLA: *A bírói függetlenség szükségszerű kialakulása és tartalma*. Debreceni Ítéltábla. Debrecen, 2016.
<https://debreceniitelotabla.birosag.hu/20160218/2016>
- LICHTENSTEIN JÓZSEF: *Az igazságszolgáltatás fogalma*. In: TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ – SCHANDA BALÁZS – CSINK LÓRÁNT (szerk.): Bevezetés az alkotmányjogba (Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei). HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó Kft. Budapest, 2016.
- KÓSA ANITA: *Az igazságszolgáltatás alapelvei, különös tekintettel a bírói függetlenség alapelvére*. Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Államtudományi Intézet Alkotmányjogi Tanszék. Miskolc, 2013.

LICHTENSTEIN JÓZSEF: *Az igazságszolgáltatás alapelvei. A bírói függetlenség.* In: TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ – SCHANDA BALÁZS – CSINK LÓRÁNT (szerk.): *Bevezetés az alkotmányjogba (Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei).* HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó Kft. Budapest, 2016.

BADÓ ATTILA, BENCZE MÁTYÁS, BÓKA JÁNOS, FLECK ZOLTÁN, MEZEY PÉTER, NAVRATIL SZONJA, SAMANTHA CHEESMAN, SULYOK MÁRTOK, SULYOK TAMÁS: *A bírói függetlenség, a tisztességes eljárás és a politika – Összehasonlító jogi tanulmányok – Szerkesztette BADÓ ATTILA.* Gondolat Kiadó. Budapest, 2011.

LICHTENSTEIN JÓZSEF: *A bírák jogállása.* In: TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ – SCHANDA BALÁZS – CSINK LÓRÁNT (szerk.): *Bevezetés az alkotmányjogba (Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei).* HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó Kft. Budapest, 2016.

Bírói függetlenség, számonkérhetőség, igazságszolgáltatási reformok. A tanulmányt az Országos Igazságszolgáltatási Tanács megbízásából az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet készítette. A tanulmányt HACK PÉTER, MAJTÉNYI LÁSZLÓ, SZOBOSZLAI JUDIT írták, többek között FLECK ZOLTÁN, KOVÁCS ANDRÁS, MIKLÓSI ZOLTÁN, SZABÓ MÁTÉ DÁNIEL és a szövegben megjelölt további szakértők javaslatainak felhasználásával.

http://ekint.org/lib/documents/1479373866-biroi_fuggetlenseg.pdf

GATTER LÁSZLÓ: *Az igazságszolgáltatás reformja 1987-1997. Rendszerváltozás a bíróságok igazságszolgáltatásában.* KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2003.

CZINE ÁGNES: *Tükörkép a bírói függetlenségről és pártatlanságról az Alkotmánybíróság gyakorlatában.* Alkotmánybírósági Szemle 2. szám. 2018.

https://abszemle.hu/wp-content/uploads/2019/03/ABSZ_201802_2-8_Czine.pdf

BÓDINÉ BELIZNAI KINGA: *A bírói felelősség szabályozása Magyarországon 1871-ben.* Jogtörténeti Szemle 2019/2. szám. 2019.

http://majt.elte.hu/media/d5/a0/1b3dd0e18548d6148f4df34b469e8f4fb456089e0d65a887abce8f761eac/MAJT_Jogtorteneti_Szemle_201902.pdf

LICHTENSTEIN JÓZSEF: *A bírói hatalom. A magyar bírói szervezet alkotmányjogi alapjai.* Doktori értekezés tézisei. Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2006.

<https://ajk.pte.hu/sites/ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/lichtenstein-jozsef/lichtenstein-jozsef-vedes-tezisek.pdf>

A bírói függetlenség garanciái. Bíróság. 2019.06.02. – 14:22

<https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/biroi-fuggetlenseg-garanciai>

Bírák. Bíróság.

<https://birosag.hu/birak-0>

A bírói álláshelyek általános pályázati tudnivalói (Bírósági Közlönyben). Bíróság.

<https://birosag.hu/biroi-palyazatok/altalanos-tajekoztato>

Bírói szervezeti rendszer. Kormányportál.

<https://2010-2014.kormany.hu/hu/mo/az-igazsagszolgalattas-rendszere/biroi-szervezeti-rendszer>

Varga Judit: *A bíróságok kötelesek lesznek a Kúria jogértelmezését követni.* Infostart. 2019. november 23.

<https://infostart.hu/belfold/2019/11/23/varga-judit-a-birosagok-kotelesek-lesznek-a-kuria-jogertelmezeset-kovetni>

BABINSZKI VERA: *Változások a jogi életben – megszűntek a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságok.* Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Hallgatói Önkormányzat. Szeged, 2020. április 29.

<http://ajtkhok.hu/index.php/2020/04/29/valtozas-a-jogi-életben-megszuntek-a-kozigazgatasi-es-munkaugyi-birosagok/>

MAJTÉNYI LÁSZLÓ: *Alkotmányjog.* Eötvös Károly Közpolitikai Intézet. Budapest, 2005.

<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/alkotmanyjog/ch02s02.html>

A Kúria elnökének országgyűlési beszámolója a Kúria 2018. évi tevékenységéről a jogegység biztosítása és az önkormányzati normakontroll körében. B/6665. 2019. El. II. A. 37. szám

<https://www.parlament.hu/irom41/06665/06665.pdf>

Fleck Zoltán személyi adatlap. Országos Doktori Tanács. Az adatok hitelességéről nyilatkozott: 2020. II. 03.

https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=637

Zódi Zsolt személyi adatlap. Magyar Tudományos Akadémia - Társadalomtudományi Kutatóközpont - Jogtudományi Intézet.

<https://jog.tk.mta.hu/kutato/zodi-zsolt>

Az Orosházi Járásbíróság 2020. évi ügyelosztási rendje, 2019.El.III.A.1/2. szám.

https://gyulaitorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/oroshazi_jarasbirosag_2020._januar_1._napjatol.pdf

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról

2011. évi CLXII. törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról

14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet a bírósági ügyvitel szabályairól

28/1995. (V.19.) AB határozat

33/2012. (VII. 17.) AB határozat

58/1995. (IX. 15.) AB határozat

1869. évi IV. törvénycikk a bírói hatalom gyakorlásáról

Az internetes források utolsó ellenőrzésének és látogatásának időpontja: 2021. március 12.